

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

Legal problems of cyberbullying in university students

อุลิต ดิษฐปราณี¹ ชยานาภา ลมัยวงษ์² อาทิตยา โภคสุทธิ์³ ทรงพร ประมาณ⁴

Ulit Distapraneet, Chayanapa Lamaiwong, Athidtya Pokkasut and Songporn Pramarn

Article History

Received: August 25, 2020

Revised: September 21, 2020

Accepted: October 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา 2) นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า 1. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ 1) ประเทศไทยขาดกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ดังนั้น เมื่อเกิดคดีที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ จึงต้องพิจารณารายละเอียดข้อเท็จจริงของลักษณะพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์และความสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 มาตรา 393 และมาตรา 397 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 423 ที่สามารถนำมาปรับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดหากแต่บทลงโทษนั้นไม่รุนแรงพอที่จะยับยั้งหรือปราบปรามผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีบทลงโทษที่ไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุมต่อการกระทำความผิด 3) ปัญหาการตีความทางกฎหมาย และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชน

2. แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ 1) ควร มีกฎหมายที่บัญญัติใช้โดยเฉพาะทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ 2) ควรมีการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ชัดเจน 3) ควรมีมาตรการการเยียวยาความเสียหายจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่เป็นรูปธรรม 4) ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และรณรงค์ต่อต้านพฤติกรรมกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ 5) ควรมีการสร้างมาตรการที่บูรณาการทางด้านกฎหมาย จิตวิทยาและการดูแลนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการ หรือกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง

¹⁻⁴ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

*Corresponding author Email: sky_orchid@hotmail.com

รังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ชัดเจน มีความร่วมมือระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีระบบดูแล ช่วยเหลือ เยียวยาทั้งผู้กระทำผิด และผู้ถูกรังแก รวมถึงพยานผู้ที่อยู่เหตุการณ์ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญห และป้องกันการเกิดเหตุซ้ำในการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

คำสำคัญ: ปัญหาทางกฎหมาย การกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ สิทธิความเป็นส่วนตัว

Abstract

The objectives of this research are 1) to study on the legal problems of cyberbullying in university students, 2) to suggest the solutions to amend the law on cyberbullying. The research employed the qualitative approach by using document analysis and in-depth interview.

The research found that 1. the legal problems relating to cyberbullying in university students were: 1) since Thailand lacks specific laws on cyberbullying protection, therefore, when there is any cyberbullying case, the details and the fact of cyberbullying behavior had to be considered and it needed to be compatible with the related laws; 2) the punishments under related laws were not severe enough and they did not cover all commitments. Thailand has only section 326, section 328, section 393, and section 397 of the criminal law and section 420 and section 423 of the civil and commercial law which could be applied to punish the culprit. However, the punishment was not severe enough to prevent or suppress the culprit. Apart from that, there was also Computer - Related Crime Act B.E.2560; 3) the problems on the interpretation of law and the accurate knowledge and understandings of the people.; 2. the solutions to amend the law on cyberbullying in university students included that there should be: 1) the specific law in cyberbullying; 2) the designation of all procedures and the institutes which were directly related to cyberbullying; 3) the measures on concrete treatment of the loss from cyberbullying; 4) knowledge and understanding creation on cyberbullying; 5) the creation of integrating measures of law, psychology, and university student care. The university should possess obvious measures or regulations relating to cyberbullying, the cooperation of all related personnel, and the procedures to take care, to help, and to treat the culprits, the victims, and the witnesses in the incident to solve the problems and to prevent the repetitive incidents on cyberbullying of university students.

Keywords: Legal problems, Cyberbullying, Right of Privacy

บทนำ

ในปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นที่แพร่หลายในประชาชนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มคนที่มีการใช้สังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก จากสรุปข้อมูลสถิติและพฤติกรรมการใช้สังคมออนไลน์ จากรายงาน Digital 2020 Global Digital Overview โดย WeAreSocial x Hootsuite พบว่า ผู้ใช้เฟสบุ๊ก (Facebook) และอินสตาแกรม (Instagram) ในประเทศไทยอยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 18-24 ปี (ณรงค์ยศ มหิทธิวิธานิชชา, 2563) และในช่วงวัยของนิสิตนักศึกษานั้น เป็นช่วงวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และเป็นช่วงที่สภาพแวดล้อมรอบข้างส่งผลกระทบกับการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก โดยสังคมออนไลน์นั้น เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลทั้งทางลบและทางบวกต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งหากเป็นทางด้านลบ นิสิตนักศึกษามีความเสี่ยงต่อการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์

การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ หรือ โลกไซเบอร์ (Cyberbullying) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ (Social Media) รวมถึงโปรแกรมประยุกต์สำหรับการสนทนาต่าง ๆ โดยผู้กระทำจะทำการสื่อสารโดยส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ไปยังผู้ถูกระทำ อันส่งผลกระทบทางจิตใจและอารมณ์ในแง่ของความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) การกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ โดยการใช้ร้ายป้ายสี การใช้ถ้อยคำหยาบคายต่อว่าผู้อื่นหรือการส่งต่อข้อมูลลับ เพื่อทำให้ผู้อื่นเสียหายผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความ (text message) คลิปวิดีโอ (video-clip) รูปภาพ (picture) อีเมล (email) เพื่อทำให้ฝ่ายที่ถูกกระทำรู้สึกอับอาย รู้สึกเจ็บปวด ได้รับผลกระทบทางจิตใจ (กองบังคับการอำนวยการ สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2563) เป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัว การก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการและเนื้อหา นั้นนอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจของผู้ได้รับการกลั่นแกล้งรังแกนั้น ยังอาจส่งผลต่อพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกาย หลายคนอาจถูกทำให้เป็นตัวตก ถูกเพื่อนเลิกคบ ถูกทำร้ายจิตใจในลักษณะต่าง ๆ จนกลายเป็นคนมีปมด้อย อาจเสี่ยงเป็นโรคซึมเศร้า เก็บตัว แยกตัวออกจากสังคม หวาดระแวง ทำร้ายตนเอง และบางรายเลือกที่จะจบชีวิตตนเอง หรือ ก่อเหตุความ

รุนแรงได้อย่างคาดไม่ถึง การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์นั้น จึงเป็นเรื่องที่สังคมควรจะทำให้ความสนใจและช่วยกันป้องกันให้การกระทำเหล่านี้หายไปจากสังคม

กฎหมายนั้นมีส่วนสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างความเป็นธรรมให้กับประเทศชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นการที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เป็นไปในแนวทางใด หากมีบทบัญญัติของกฎหมายเป็นหลักการให้ทุกคนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตาม ก็ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (สถาบันพระปกเกล้า, 2559) การมีกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุม และคุ้มครองจากการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนิสิตนักศึกษา ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษา “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา” เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกักฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน ยับยั้งการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ช่วยเหลือผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา
2. นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

นิยามศัพท์

ปัญหาทางกฎหมาย หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากช่องว่างของตัวบทกฎหมาย หรือการนำกฎหมายไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการนำปัญหาเหล่านี้มาศึกษา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

แก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง และให้ความยุติธรรมกับบุคคลผู้เกี่ยวข้อง

การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ หมายถึง การที่ผู้กระทำสื่อสารต่อผู้ถูกระทำ ด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ อันเกิดผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งจิตใจ ร่างกาย สังคม ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยเกิดผลเสียต่อบุคคลผู้ถูกระทำ การถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ มีชื่อเรียกอื่น ๆ ว่า การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์การระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับละเมิด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สังคมออนไลน์ จำนวน 3 ท่าน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 2 ท่าน

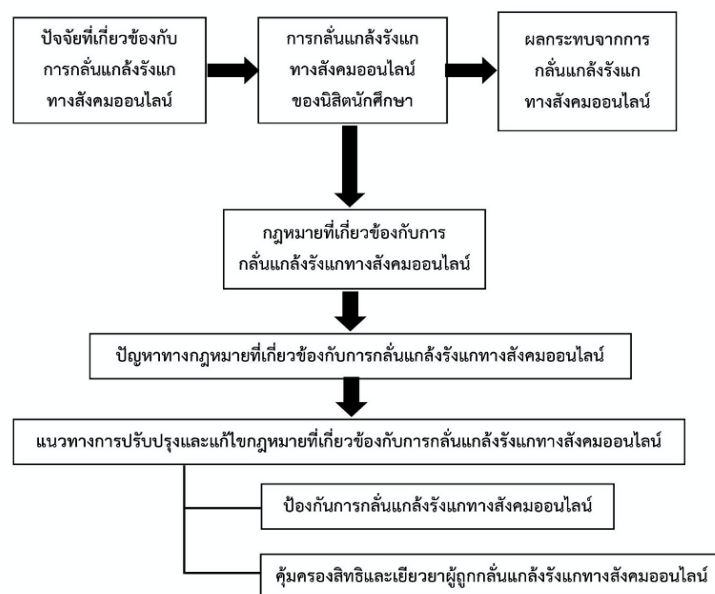
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาทั้งกฎหมายในประเทศไทย และกฎหมายในต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย และนำเสนอแนวทาง รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เพื่อการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 การกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา รูปแบบการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ผลกระทบต่อการถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา และการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ส่วนที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่นำไปสู่การศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ เป็นการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ และคุ้มครองสิทธิและเยียวยาผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ รูปแบบการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ กระบวนการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ผลกระทบต่อการถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา การป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

3. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ 2) แบบวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ 3) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา และ 4) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารในประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ปัญหาทางกฎหมาย และ และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. วิเคราะห์ รวบรวมและสรุปผลข้อมูล เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

1.1 ประเทศไทยขาดกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์

ปัจจุบันไทยยังไม่มีทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการเฝ้าติดตามคุกคาม (Stalking laws) และการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber bullying laws) สำหรับการนำ มาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ยังพบปัญหาในประเด็นต่าง ๆ นอกจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเฉพาะในเรื่องนี้โดยตรงแล้ว ยังขาดมาตรการทางกฎหมายสำหรับการป้องกันและเยียวยาปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีบทลงโทษที่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมต่อการกระทำความผิด

ประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 มาตรา 393 และมาตรา 397กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 423 ที่สามารถนำมาปรับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดหากแต่บทลงโทษนั้นไม่รุนแรงพอที่จะยับยั้งหรือปราบปรามผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างประเด็นปัญหาบทลงโทษที่ไม่เหมาะสม และไม่ครอบคลุม ไว้ 2 ประเด็น ได้แก่

1.2.1 บทลงโทษที่ไม่เหมาะสมในกฎหมายอาญา

จากมาตรา 397 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากมาตราดังกล่าว จะเห็นได้ว่า บทลงโทษนั้นน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับการกระทำผิดกรรมในการรังแก ข่มเหง คุกคามซึ่งมีความรุนแรง

1.2.2 การถูกล่วงละเมิดในข้อมูลส่วนบุคคล และยังไม่ได้รับการคุ้มครอง เยียวยาอย่างเพียงพอ

ประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แม้จะมีการประกาศใช้แล้ว แต่ยังไม่มียกบังคับใช้ทุกมาตรา ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองดูแลอย่างสมบูรณ์ ประชาชนในประเทศไทยยังถูกล่วงละเมิดในข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองเป็นจำนวนมาก และยังไม่ได้รับการคุ้มครอง เยียวยาอย่างเพียงพอ ซึ่งช่องว่างทางกฎหมายนี้ ส่งผลให้เกิดการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์โดยการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเผยแพร่ ก่อให้เกิดความเสียหายกับบุคคลอื่น และยังพบข้อจำกัดในการดำเนินคดีตามความผิดในการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ เนื่องจากการกระทำความผิดในการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์มีรูปแบบซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

1.3 ปัญหาการตีความทางกฎหมาย และความรู้อำนาจที่ถูกต้องของประชาชน

ในปัจจุบันพบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลกฎหมาย และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มนิสิตนักศึกษา ที่เมื่อประสบปัญหา หรือเมื่อตกเป็นผู้เสียหายไม่สามารถใช้สิทธิทางกฎหมายของตนเองได้ ถูกเอาเปรียบ ถูกกระทำ ไม่ทราบว่ามีกฎหมายใดที่สามารถคุ้มครองในกรณีต่าง ๆ ได้บ้าง หรือแม้กระทั่งการเยียวยาที่จะได้รับภายหลังจากเกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาเรื่องการพิจารณาเจตนาในการการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งส่งผลให้การวินิจฉัยแตกต่างกันไป แม้ในกรณีเดียวกัน

ตอนที่ 2 แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา

2.1 ควรมีกฎหมายที่บัญญัติใช้โดยเฉพาะทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์

จากตัวอย่างของรัฐ Nova Scotia เป็นรัฐแรกในแคนาดาที่ตรากฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีชื่อว่า กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety

Act 2013) กฎหมายฉบับนี้ มุ่งคุ้มครองเหยื่อผู้ถูกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และกำหนดความรับผิดชอบสำหรับผู้กลั่นแกล้งสำหรับกลไกการดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ ผู้เสียหายหรือญาติมีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครอง รวมทั้งเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแก โดยกฎหมายฉบับนี้ ในมาตรา 3 นิยามความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber bullying) ไว้ว่า “การสื่อสารใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งรวมถึงการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ข้อความตัวอักษร เว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการสื่อสารซ้ำ ๆ หรือต่อเนื่อง ด้วยเจตนาทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว รบกวน คุกคาม ทำให้อับอาย หดหู่ ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อารมณ์ ความเป็นอยู่ ชื่อเสียง และรวมถึงการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเช่นนั้นด้วย” ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลโดยอาศัยด้วยตนเองทางโทรศัพท์หรือด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใด ๆ หากผู้ร้องไม่ทราบตัวผู้กระทำอาชญากรรมจากผู้กระทำจากอินเทอร์เน็ตโปรโตคอล (IP address) เว็บไซต์, ชื่อบัญชีผู้ใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรก็จะมีคำสั่งคุ้มครอง (Protection order) ซึ่งอาจมีเนื้อหา เช่น ห้ามผู้ถูกร้องเรียนกระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ห้ามผู้ถูกร้องเรียนติดต่อสื่อสารกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่กำหนด ห้ามผู้ถูกร้องเรียนสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่กำหนด ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ อาจัดหรือยึดอุปกรณ์สื่อสารที่ผู้ถูกร้องเรียนใช้ในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการ รวมทั้งคำสั่งห้ามอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา 9) โดยคำสั่งคุ้มครองนี้จะมีผลได้ไม่เกิน 1 ปี การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวมีโทษทางอาญาปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ (ตามมาตรา 19)

นอกจากโทษทางอาญาแล้ว กฎหมายนี้ ยังกำหนดการเยียวยาทางแพ่งตามมาตรา 21 สำหรับผู้เสียหายโดยวางหลักว่า “บุคคลผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นมีความรับผิดชอบละเมิดต่อผู้ถูกลั่นแกล้ง” ศาลอาจมีคำสั่งให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนรวมถึงค่าสินไหมทดแทนทั่วไป ค่าสินไหมทดแทนพิเศษ ค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (Punitive dam-

age) นอกจากนี้ ในกรณีผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกเป็นผู้เยาว์ (อายุต่ำกว่า 19 ปี) ผู้ปกครองต้องร่วมรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนด้วย เว้นแต่ผู้ปกครองจะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ดูแลผู้กระทำอย่างสมเหตุสมผลแล้วในขณะที่ผู้กระทำก่อเหตุกลั่นแกล้งรังแก (มาตรา 22) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ยังได้จัดตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบสวนการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์โดยเฉพาะเรียกว่า “Cyber-SCAN” มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียนรวมถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกกลั่นแกล้ง เพื่อแก้ไขปัญหาการยื่นคำร้องคุ้มครองต่อศาล (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2558)

จากการศึกษากฎหมายในต่างประเทศ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรศึกษามาตรการทางกฎหมายในเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์จากประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศแคนาดา เป็นแนวปฏิบัติและนำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย โดยกำหนดประเด็นสำคัญและสรุปเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงทางกฎหมาย

นอกจากนี้ ควรมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560 และประมวลกฎหมายอาญา ควรมีการกำหนดนิยามของคำว่า “การกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์” และควรมีบทบัญญัติความผิดฐานกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ขึ้นมาเฉพาะให้สอดคล้องครอบคลุมถึงลักษณะและพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมลักษณะของการกระทำอันเป็นความผิด

2) ควรจะมีการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 หรือควรมีการระบุงการกระทำและบทลงโทษที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ในการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ให้มีโทษเพิ่มขึ้นจากจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินหนึ่งถึงเจ็ดปี ปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเนื่องจากพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ ซึ่งไล่ระดับโทษตามพฤติกรรมที่กระทำผิด โดยการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์เป็นอาชญากรรม

ที่ส่งผลเสียต่อผู้กระทำอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน ซึ่งจากมาตรา 393 รวมถึง มาตรา 397 มีบทลงโทษที่เบาเกินไป ทำให้ไม่สามารถหยุดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และโดยทั่วไปแล้วในความผิดโทษนั้นศาลมักจะลงโทษเพียงแค่ปรับเท่านั้น แต่ถ้าหากนำอัตราโทษมาเปรียบเทียบกับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเหยื่อแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่ออาจจะรุนแรงจนทำให้เสียชีวิต เช่น การฆ่าตัวตาย อันเป็นการกระทำความผิดเสมือนการฆ่าผู้อื่น การกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ควรมีโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมีการปรับจากความผิดโทษเป็นความผิดอาญาทั่วไป นอกจากนี้ อาจมีการบัญญัติความผิดทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์โดยตรงให้เป็นความผิดในทางอาญาและกำหนดบทลงโทษที่สูงขึ้นตามความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกระทำ

3) ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2553 ได้ระบุให้ ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแล ต้องดูแลมิให้เด็กมีความประพฤติดีเสียหายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยในข้อ (ก) ระเบียบวิธีคุ้มครองเด็กประพฤติดนเเกรหรือช่มเห่งรังแกผู้อื่น ในระเบียบฉบับนี้ ไม่ครอบคลุมถึงเยาวชน (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18-25 ปีบริบูรณ์) ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดเช่นกัน และมีการระบุงการกระทำผิดอย่างกว้าง ๆ เป็นลักษณะประพฤติดนช่มเห่งรังแกผู้อื่น ซึ่งการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ จะจัดอยู่ในการกระทำผิดในหัวข้อนี้ จึงควรมีการระบุงรายละเอียดเพิ่มเติมให้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น

4) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 จัดทำขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีมาตรการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีการแสดงออกที่สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถซึ่งพัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน

ในมาตรา 4 มีการระบุแนวทางการดำเนินการในลักษณะกว้าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ได้แก่ ให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกติกาในสังคม ให้มีคุณภาพทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม ให้มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และต่อส่วนรวม ตามสมควรแก่วัย ให้สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือผ่านผู้แทนหรือองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชน

ซึ่งหัวข้อที่กล่าวมานี้เป็นเหมือนวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงาน องค์กร และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป

5) กฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 ได้กำหนดไว้เพียงแค่ “(6) ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เตรียมการหรือกระทำการใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือรวมกลุ่มหรือมั่วสุม เพื่อกระทำการดังกล่าว” ซึ่งกฎกระทรวงนี้เป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ในสิ่งที่นิสิตนักศึกษาห้ามกระทำ แต่ไม่ได้กล่าวถึงบทกำหนดโทษ หรือประเด็นลักษณะการกระทำใด ๆ

2.2 ควรมีการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ชัดเจน

การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมควรมีระบบ หรือการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ ที่ชัดเจน ทั้งการจัดระบบเอกสาร ระบบฐานข้อมูลประวัติภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีกระบวนการส่งเสริมความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย กระบวนการสอบสวนในคดีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ กระบวนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ในสถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการคัดกรอง การดูแล การติดตามผล และเฝ้าระวังไม่ให้เกิดซ้ำ รวมถึงมี

การประชาสัมพันธ์ขั้นต้นต่าง ๆ หากตกเป็นเหยื่อ ขั้นตอนในการแจ้งหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการแจ้งความ นอกจากนี้ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ชัดเจน

2.3 ควรมีมาตรการการเยียวยาความเสียหายจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่เป็นรูปธรรม

การเยียวยาทางด้านกฎหมาย ได้รับความช่วยเหลือ ในกรณีที่ผู้เสียหายเสียชีวิตนั้น ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าจัดการศพ และค่าเสียหายอื่น ๆ ตามที่จะกำหนด ส่วนกรณีที่ผู้เสียหายไม่ถึงแก่ชีวิตนั้นเงินช่วยเหลือที่จะได้รับ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด ค่าขาดประโยชน์ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ในจำนวนและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ๆ ตามที่จะกำหนด รวมทั้งสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่งและพาณิชย์ในด้านผู้ปกครองควรมีการพูดคุยและรับฟังลูกถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ปกครองควรติดต่อกับอาจารย์ หรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาทางช่วยกันเยียวยา ถ้ามีความจำเป็น และข้อสงสัยว่าลูกอาจมีปัญหาทางสุขภาพจิต ควรให้ลูกได้รับการประเมินและดูแลรักษาทางจิตใจจากผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีมาตรการในการเยียวยานิสิตนักศึกษา ในลักษณะของการมีระบบให้คำปรึกษา ระบบช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ มีช่องทางให้นิสิตนักศึกษาสามารถแจ้งเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้

2.4 ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และรณรงค์ต่อต้านพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์

2.4.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ วิธีการป้องกัน และการดูแลตนเองเมื่อประสบปัญหา หรือเป็นผู้ถูกกระทำ มีความรู้เท่าทันในการใช้เทคโนโลยี มีความตระหนักถึงโทษของการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์

2.4.2 การรณรงค์เพื่อลดการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ โดยการให้ความร่วมมือในสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์เพื่อลดการกลั่นแกล้ง

ร้งผ่านสังคมออนไลน์ ให้นิสิตนักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิส่วนบุคคล ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกลั่นแกล้งรังแกทางสังคมออนไลน์ โดยการประชาสัมพันธ์ หรือ จัดโครงการต่าง ๆ ผ่านสังคมออนไลน์ สนับสนุนการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2.5 ควรมีการสร้างมาตรการที่บูรณาการทางด้านกฎหมาย จิตวิทยาและการดูแลนิสิตนักศึกษา

มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการที่เกิดจากการบูรณาการทางด้านกฎหมาย จิตวิทยา และการดูแลนิสิตนักศึกษา ในลักษณะกลยุทธ์ หรือโครงการต่าง ๆ หรือกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ชัดเจน มีความร่วมมือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์กิจการนิสิตนักศึกษา บุคลากรฝ่ายเทคโนโลยีและสารสนเทศ และผู้ปกครอง มีการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว มีระบบดูแลทั้งผู้กระทำผิด และผู้ถูกระทำ รวมถึงพยานผู้ที่อยู่เหตุการณ์ มีระบบการช่วยเหลือและเยียวยา เฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครอง และนิสิตนักศึกษาในการสร้างความสุข สร้างคุณค่าให้ตัวเอง มีการป้องกันตนเอง และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้

โดยมาตรการบูรณาการทางด้านกฎหมาย จิตวิทยา และการดูแลนิสิตนักศึกษา ที่จะส่งเสริมการป้องกันความรุนแรงจากการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ควรเริ่มต้นจากกฎหมายระดับนโยบายที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่น่าประเด็นปัญหานี้เข้าสู่คณะรัฐมนตรี เพื่อหาแนวทางแก้ไขข้อกำหนดวิธีการ ทั้งการให้ความคุ้มครองนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นผู้กระทำ หรือ ผู้ถูกระทำ เนื่องจากพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีการกำหนดลักษณะ หลักเกณฑ์วิธีการเกี่ยวกับการรับมือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาลักษณะนี้โดยตรงอย่างชัดเจน มีเพียงการคุ้มครองในทางอ้อมเท่านั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือบัญญัติเพิ่มเติมในข้อกฎหมายที่มีการบังคับใช้อยู่แล้วในปัจจุบัน เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ของโลกที่ปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา ให้มีความชัดเจนและเฉพาะตัวมากขึ้น

จากนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงนำนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจากกลยุทธ์

สู่การปฏิบัติจริง และจำเป็นต้องหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางจิตวิทยาที่ดูแลเฉพาะทาง สามารถให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาและเยียวยาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ป้องกันการเกิดเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงทางสังคมออนไลน์ โดยมุมมองที่มีต่อปัญหา ต้องไม่มองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยแล้วปล่อยผ่านไปจนปัญหาลุกลามขึ้น นอกจากนี้องค์การบริหารนิสิตนักศึกษาควรมีการดำเนินโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับมือและแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ อาจจัดกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ในสถานศึกษา

การให้ความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษาเพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากนิสิตนักศึกษาเป็นพลังสำคัญการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้รับการเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องรอบคอบ รู้จักคิด และพิจารณาว่าสิ่งใดสมควรสิ่งใดไม่สมควร รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม ร่วมใจกันรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นกำลังที่เข้มแข็งที่จะร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองต่อไป

สรุปผลการศึกษา

ประเทศไทยขาดกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ดังนั้น เมื่อเกิดคดีที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ จึงต้องพิจารณารายละเอียดข้อเท็จจริงของลักษณะพฤติกรรม การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์และความสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีบทลงโทษที่ไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุมต่อการกระทำความผิด ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายที่บัญญัติใช้โดยเฉพาะทางด้านการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และรณรงค์ต่อต้านพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และควรมีการสร้างมาตรการที่บูรณาการทางด้านกฎหมาย จิตวิทยาและ

การดูแลนิสิตนักศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นการแก้ไขปัญหา และป้องกันการเกิดเหตุซ้ำในการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

1. ทิศทางของกฎหมายการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาในอนาคต โดยในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ ยังต้องอาศัยการพิจารณาวินิจฉัยคดีจากกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ในอนาคตที่มีแนวโน้มสถานการณ์การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการจัดทำกฎหมายเฉพาะเพื่อแก้ปัญหา ให้ความคุ้มครองและเยียวยาผู้ถูกรังแกอย่างยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ควรมีการสอดแทรกกฎหมายกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ในกฎหมายการศึกษา หรือ กฎหมายในลักษณะระเบียบข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งแนวคิดนี้ สอดคล้องกับ เมธินี สุวรรณกิจ (2560) ในการเสนอให้ประเทศไทยนำมาตรการเชิงนโยบาย (School Policies) และ (2) มาตรการการลงโทษทางอาญา มาปรับใช้โดยให้กำหนดมาตรการดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และจากการที่ประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการที่ประเทศสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญกับการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ (นาจรี ชะบุตร และยศศักดิ์ โกไศยกานนท์, 2560) แสดงให้เห็นว่าในภายภาคหน้าหลายประเทศทั่วโลกจะมีการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ทิศทางจิตวิทยาที่เชื่อมโยงกับการป้องกันตนเองต่อกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามจากการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีจิตวิทยามากที่สุด โดยทฤษฎีจิตวิทยาอันเป็นคุณลักษณะหรือสภาวะจิตใจทางบวกของบุคคล ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน (Luthans et al, 2004, อ้างถึงใน อิศริยา ปาริชาติกานนท์

และอังศรา ประเสริฐสิน, 2560) คือ ความหวัง (Hope) การมองโลกในแง่ดี (Optimism) การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) และการฟื้นคืนได้ (Resilience) นิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะทุนทางจิตวิทยาสูงย่อมมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกเมื่อตนเองเกิดภาวะรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของภัยคุกคามทางสังคมออนไลน์ขึ้น โดยการรับรู้ดังกล่าวเป็นความคิดและความรู้สึกของนิสิตที่มีต่อความรุนแรงของภาวะคุกคามหรือการรังแกกันผ่านสังคมออนไลน์ ที่เป็นการกระทำใด ๆ ของบุคคล อันมีลักษณะคุกคาม ช่มชู้ ล่วงละเมิดทำให้ผู้ถูกรังแกเกิดความกลัว ความหวาดระแวง รู้สึกไร้ค่า รู้สึกอับอาย เป็นการคุกคามกันบนโลกออนไลน์โดยไม่ใช้การทำร้ายร่างกายหรือมีการทำให้ได้รับบาดเจ็บ แต่เป็นการทำร้ายทางอารมณ์ความรู้สึกซึ่งสามารถสร้างบาดแผลที่รุนแรงในทางจิตวิทยา โดยอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้เกิดความเครียด หวาดระแวง ซึมเศร้า หดหู่ ไปจนถึงการฆ่าตัวตายได้ ไม่ว่าจะเป็นการถูกติณินินทา การถูกก่อกวน การถูกเปิดโปง การถูกแอบอ้างชื่อเพื่อให้เกิดความเสียหาย การถูกช่มชู้คุกคาม การถูกลบหรือบล็อกออกจากกลุ่มเพื่อน หรือการถูกวิพากษ์วิจารณ์ที่คุกคามรุนแรง บุคคลที่มีทุนทางจิตวิทยาจะสามารถปรับตัวแสดงออกต่อสถานการณ์หรือสิ่งคุกคามทางออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม และกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีขึ้นได้อย่างรวดเร็วเพื่อการปกป้องตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

3. การมีผู้ชี้แนะนิสิตนักศึกษาที่ดี การที่นิสิตนักศึกษาจะมีแนวทางการดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม จำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์ และบุคคลรอบข้างที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี คอยอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515 ความว่า “เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวให้ตกต่ำ หรือให้เป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดีมีความสำเร็จ มีฐานะมีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงความประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง” ดังนั้น การมีผู้ชี้แนะนิสิตนักศึกษาในสิ่งที่ควรทำ

หรือไม่ควรทำ จะช่วยลดปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา การที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ครูบาอาจารย์ ครอบครัว หรือผู้ปกครอง ช่วยกันสอดส่องดูแล ไม่เพิกเฉยต่อนิสิตนักศึกษา เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุได้เป็นอย่างดี ก่อนที่ปัญหาจะลุกลามจนไม่สามารถแก้ไขได้

4. ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาจากกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ทางสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาทั้งกลุ่มเสี่ยงที่จะก่อเหตุการณกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ และนิสิตนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ เพื่อการป้องกัน เฝ้าระวังเพื่อลดการก่อเหตุ แก่ปัญหา และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำ “ระบบการดูแลช่วยเหลือป้องกันการฆ่าตัวตายในสถาบันอุดมศึกษา” ของนายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (อ้างถึงใน จิรกานต์ สิริกวินกอบกุล, 2562) ระบบดูแลช่วยเหลือนิสิตศึกษานี้ ต้องมีการออกแบบและทำตามระบบจริง อาจารย์ต้องรู้จักนักศึกษาเป็นรายบุคคลจริง ต้องมีการจัดกิจกรรมในลักษณะการโฮมรูมและการแนะแนว ทำให้ทราบว่านิสิตนักศึกษาคนไหนต้องการการให้คำปรึกษา ซึ่งจะทำให้มีการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น และมีการส่งต่อตามลำดับ เริ่มจากมี Counselors ภายในมหาวิทยาลัยขึ้นมา ก่อนการส่งต่อไปยังจิตแพทย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลยนั้น จะล่าช้าและไม่ค่อยครอบคลุม ควรจะมีตัวกลางคั่นคือ Counselors ที่จะสามารถดูแลคัดกรองได้มากกว่าเร็วกว่าที่จะส่งไปยังจิตแพทย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลยทันที คือต้องมีระบบภายในและคอยส่งต่อภายนอกตามลำดับ หากมหาวิทยาลัยมีระบบแล้ว ถ้านักศึกษาไม่มีปัญหาก็ดูแลต่อเนื่องโดยอาจารย์ที่ปรึกษา แต่ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นอีก ก็จะต้องมี Postvention มีมาตรการชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรบ้าง จากนั้นต้องมีการจัดทำรายงาน และประเมินผล โดยระบบการดูแลช่วยเหลือป้องกันการฆ่าตัวตายในสถาบันอุดมศึกษามี 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การรู้จักนักศึกษาเป็นรายบุคคล ว่ามีภูมิหลังอย่างไร และมีประสบปัญหาในด้านบ้าง เพื่อจะได้ทราบว่าใครอยู่ในกลุ่มเสี่ยง อาจทำเป็นแบบ Check list พฤติกรรม 2) การเสริมสร้างทักษะชีวิต (Life Skills) คือ ให้นิสิตศึกษามีภูมิคุ้มกันที่ดีทางด้านจิตใจ และตระหนักรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รู้จักใช้สังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสุขภาวะ

ทางกายและทางใจที่สมดุล 3) การให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลสุขภาพจิตทุกปัญหา ได้แก่ หลัก 3 ส เริ่มจากการสอดส่อง มองหา คือ ต้องรู้ว่า ใครเป็นกลุ่มเสี่ยง คนใกล้ชิดที่เป็นกลุ่มเสี่ยง จากนั้นเมื่อพบนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหา ต้องใส่ใจ รับฟัง คือ การฟังอย่างใส่ใจ ช่วยให้เกิดความไว้วางใจ และส่งต่อ เชื่อมโยง ถ้าเห็นว่ามีปัญหาเกินกว่าจะช่วยให้ ต้องส่ง Counselors ให้เป็นฝ่ายชักชวน/นำพาเข้าสู่ระบบรักษา เพื่อป้องกันการก่อเหตุกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ ซึ่งการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์มีความเกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย จึงเป็นความเสี่ยงที่ผู้เกี่ยวข้องต้องดูแลอย่างใกล้ชิด 4) ความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่นักศึกษาเข้าถึงได้ง่ายที่นอกเหนือจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะการสร้างเสริมให้มีกิจกรรมนักศึกษา ในลักษณะชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบการให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ ผ่านทางเฟสบุ๊ค หรือ แชนบอร์ด รวมทั้งการเผยแพร่บริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ทั้งหมดนี้ถ้ายึดโยงกับอาจารย์ที่ปรึกษาในระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษา ก็จะเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงบริการ และ 5) การ Postvention ไม่ว่าระบบดีแค่ไหนก็ตาม เมื่อเกิดปัญหาก็กจำเป็นต้องมีการจัดการและทบทวนระบบใหม่ การ Postvention ประกอบด้วย การเยียวยาผู้ใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนนักศึกษา ผู้ปกครอง รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา และการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ ได้แก่ ทบทวนระบบดูแลนักศึกษา ค้นหาจุดที่เป็นช่องว่าง ปรับปรุงระบบที่เป็นจุดอ่อน

5. ความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ การกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ (Cyber Bullying) เป็นผลมาจากความรู้ไม่เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ดังนั้นควรมีการปลูกฝังความรู้พื้นฐานในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และวิธีการปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยองค์กร Common sense แห่งสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ออกเป็น 8 ประการ (วรชัญ คุรจิต, 2558) ได้แก่ 1) การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย (Internet Safety) 2) การปกป้องความเป็นส่วนตัวและข้อมูล (Privacy & Security) 3) การรักษาความสัมพันธ์และการสื่อสาร (Relationships & Communication) 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyber-Bullying) 5) การปกป้องข้อมูลและชื่อเสียงทางออนไลน์ (Digital

Footprint & Reputation) 6) การสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวในโลกออนไลน์ (Self-Image & Identity) 7) ความรู้เท่าทันข้อมูลดิจิทัล (Information Literacy) และ 8) การใช้ข้อมูลดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ (Creative Credit & Copyright)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนกฎหมายและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา คัดกรองสิทธิ และเยียวยาผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา รวมถึงสามารถนำกฎหมายไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2 มหาวิทยาลัย สื่อมวลชน และหน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความรู้ และเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ มีการรณรงค์เพื่อยับยั้งการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา ให้ผู้ที่

กระทำตระหนักถึงโทษที่จะได้รับ และให้ผู้ที่ถูกกระทำ ได้รับ ความคุ้มครองสิทธิ และได้รับการเยียวยาทางกฎหมายอย่าง ยุติธรรม

3. สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัวควรมีการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์ ให้ นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ในการใช้สังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ รู้จักป้องกันตนเองจากการใช้สื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารายกรณี (Case study) เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาใน สถานการณ์ต่าง ๆ และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในเชิงลึก
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการถูกกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์อย่างเป็น รูปธรรม
3. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งรังแกผ่านสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษา เพื่อหาแนวทางป้องกันที่สอดคล้องกับข้อกฎหมาย

บรรณานุกรม

- “กฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562”. (2562, สิงหาคม 30). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 94 ก. หน้า 7-8.
- กองบังคับการอำนวยการ สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2563). *CYBER BULLYING มีกฎหมายคุ้มครองเหยื่อแค่ไหน?*. สืบค้นจาก <https://ictgeneral.police.go.th/?p=434#:~:text=ประมวลกฎหมายอาญา%20มาตรา,ไม่เกินห้าพันบาท&text=ไม่เกินหนึ่งปีหรือ,หรือทั้งจำทั้งปรับ>.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์. *เอกสารหลังการประชุมวิชาการระดับชาติ (E-Proceedings) ARTS-LC 2015*, 1-20.
- จิรกันต์ สิริกวินกอบกุล. (2562). บัณฑิตแห่งอนาคต ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพของมหาวิทยาลัยไทย. *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการทางอุดมศึกษา The Smarter Future of Higher Education*, หน้า 34-49.
- ณรงค์ยศ มหิทธิวาณิชชา. (2563). *สถิติและพฤติกรรมการใช้ social media ทั่วโลก Q1 ปี 2020*. สืบค้น จาก <https://www.twf.digital.com/blog/2020/02/global-social-media-usage-stats-q1-2020/>
- นาจริย ชยะบุตร และยศศักดิ์ โกไศยกานนท์. (2560). มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวจากการข่มเหงรังแกออนไลน์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 12(40), 32-40.
- พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. พระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. 28 พฤศจิกายน 2515.

“พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562”. (2562, พฤษภาคม 27). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก. หน้า 52-95.

“พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560”. (2560, มกราคม 24). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 10 ก. หน้า 24-35.

“พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560”. (2560, 13 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 63 ก. หน้า 1-12.

เมธินี สุวรรณกิจ. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 10(2), 49-70.

“ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ.2553”. (2553, 30 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 40 ง. หน้า 4-5.

วรชัย คุรุจิต. (2558). รูปแบบของการสื่อสารในสื่อดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และแนวทางการดูแลป้องกันและเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน.

สถาบันพระปกเกล้า. (2559). *กฎหมาย*. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B2%E0%B8%A2>

อิสริยา ปาริชาติกานนท์ และอัจฉรา ประเสริฐสิน. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว.*, 10(1), 77-91.